

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.125.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15314 Pana Posła Rafała Romanowskiego, w sprawie skutków projektowanej nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych dla powiatów o słabszym potencjale społeczno-gospodarczym, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) przygotowywane są rozwiązania mające na celu poprawę jakości działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej (WTZ). Służyć temu ma wdrożenie „Standardów funkcjonowania WTZ”¹, które zakładają:

- podniesienie jakości i skuteczności działań realizowanych przez WTZ;
- przyjęcie prawa do samostanowienia uczestników WTZ za kluczową zasadę działania warsztatów na każdym etapie pobytu;
- wzmocnienie prozatrudnieniowej roli WTZ;
- ujednolicenie metod działania na etapie diagnozy, tworzenia i realizacji indywidualnych programów rehabilitacji oraz oceny postępów uczestników;
- wzmocnienie współpracy WTZ z otoczeniem;
- podniesienie kwalifikacji kadry merytorycznej WTZ.

Projektowane rozwiązania wpisują się w założenia działania IV 1.4. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030² pn. „Poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej”.

Do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wpisano założenia projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer projektu: [UD348](#)) w zakresie wprowadzenia standardów dla WTZ. Projekt zakłada wprowadzenie rozwiązań niekosztownych lub generujących niewielkie koszty. Główny nacisk położony jest na optymalizację istniejących procesów, standaryzację metod pracy oraz zmianę filozofii działania na nastawioną w większym stopniu na promowanie samostanowienia uczestników.

Propozycje zmian w projekcie ustawy w znacznej mierze odwołują się do Standardów funkcjonowania WTZ. Instrument ten wraz z pakietem rozwiązań prawnych wypracowano w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, który realizowano w latach 2020-2023. Prace nad nim poprzedzone zostały pogłębionymi badaniami potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ich opiekunów, ale też i sytuacji WTZ.

Standardy konsultowano m.in. z przedstawicielami środowiska WTZ. Ich założenia przetestowano w 72 warsztatach terapii zajęciowej (ok. 10% placówek w Polsce). W oparciu

¹ Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gieriej i in., Warszawa, październik 2023.

² Załącznik do uchwały nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. poz. 218).

o wyniki pilotażu zmodyfikowano pierwotną propozycję dokumentu i przygotowano projekt zmian m.in. w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) czy rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2284), wraz z ocenami skutków regulacji. Wypracowane rozwiązania poddano konsultacjom środowiskowym, w których uczestniczyli przedstawiciele WTZ. W oparciu o wyniki pilotażu i konsultacji opracowano ostateczny kształt projektów rozwiązań prawnych.

Standardy i raporty z badań dotyczących osób z niepełnosprawnościami czy działalności WTZ oraz pilotażu Standardów dostępne są na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, w zakładce „Projekty”³ i na stronie utworzonej na potrzeby wspomnianego projektu „Aktywni niepełnosprawni (...)”⁴.

W styczniu br. Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych poprosił przedstawicieli warsztatów terapii zajęciowej o zgłoszenie uwag do projektu zmian w ustawie o rehabilitacji (UD348). W związku z tym, że najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zapisu ograniczającego okres pobytu uczestników w WTZ do czasu przeprowadzenia 3 ocen kompleksowych, pełnomocnik zdecydował o rezygnacji z tego rozwiązania. Projekt ustawy będzie szeroko konsultowany z przedstawicielami środowiska WTZ i osób z niepełnosprawnościami na kolejnych etapach jego procedowania.

Projektowane przepisy mają służyć wzmocnieniu roli WTZ w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami, poprawie jakości działań rehabilitacyjnych i stworzeniu uczestnikom bezpieczniejszych warunków podejmowania m.in. aktywności zawodowej. Szczególne znaczenie ma przy tym zachowanie stabilności funkcjonowania warsztatów, również w mniejszych, w których WTZ często pełnią istotną funkcję nie tylko rehabilitacyjną, ale również społeczną i środowiskową.

Kierownictwo resortu ma świadomość tego, że w powiatach o ograniczonym rynku pracy proces aktywizacji zawodowej uczestników WTZ może być trudniejszy niż w dużych ośrodkach miejskich. Projektowane rozwiązania, dotyczące również możliwości podejmowania zatrudnienia lub stażu przez uczestników WTZ bez konieczności definitywnej rezygnacji z uczestnictwa w warsztacie, powinny być postrzegane jako mechanizm zwiększający bezpieczeństwo zarówno uczestnika jak i placówki. Możliwość powrotu uczestnika do WTZ w określonym czasie w przypadku niepowodzenia w zatrudnieniu ma szczególne znaczenie właśnie w tych powiatach, w których oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami jest mniej stabilna lub bardziej ograniczona.

Proponowany mechanizm utrzymania dofinansowania w sytuacji przyjęcia na miejsce nieobecnego uczestnika kolejnej osoby z listy oczekujących ma przeciwdziałać negatywnym skutkom organizacyjnym dla warsztatu. Ewentualne obniżenie dofinansowania następowałoby dopiero w sytuacji pozostawienia wolnego miejsca, proporcjonalnie do czasu jego utrzymywania, co ma zapobiegać podwójnemu finansowaniu tych samych lub podobnych form wsparcia ze środków publicznych kierowanych do tej samej osoby z niepełnosprawnością. Należy przy tym zaznaczyć, że rozwiązanie to, podobnie jak pozostałe, jest nadal przedmiotem konsultacji, tak aby jego ostateczny kształt uwzględniał realia funkcjonowania warsztatów w powiatach.

³ Projekt „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, <https://niepelnosprawni.gov.pl/projekty/projekty-po-wer/projekt-aktywni-niepelnosprawni-narzedzia-wsparcia-samodzielności-osób-niepelnosprawnych/> (dostęp od 8 czerwca 2026 r.).

⁴ <https://wlaczeniespoleczne.pl> (dostęp od 8 czerwca 2026 r.).

Zakłada się wprowadzenie w projekcie ustawy odpowiedniego okresu przejściowego, który pozwoli WTZ, ich organizatorom oraz jednostkom samorządu terytorialnego przygotować się do stosowania nowych przepisów. Przewiduje się również działania wspierające proces wdrożenia, w tym szkolenia dla WTZ, służące omówieniu nowych rozwiązań, sposobu ich stosowania w praktyce i zasad prowadzenia wymaganej dokumentacji. Należy przy tym zaznaczyć, że wzory dokumentów zostały już opracowane w ramach Standardów funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej, wypracowanych w projekcie „Aktywni niepełnosprawni (...)”. Dokumenty te stanowią istotne wsparcie organizacyjne dla warsztatów, zwłaszcza w zakresie diagnozy funkcjonalnej i prowadzenia indywidualnych programów rehabilitacji. Kwestie dotyczące szczegółowego zakresu pakietu wdrożeniowego, w tym ewentualnych narzędzi informatycznych wspierających realizację nowych obowiązków, zostaną doprecyzowywane z uwzględnieniem wyników konsultacji.

Wybrane rozwiązania ze standardów były przedmiotem m.in. prekonsultacji, które odbyły się w kwietniu i maju 2025 r. Ponadto, 3 marca br. miało miejsce spotkanie z przedstawicielami WTZ z całej Polski i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych uczestniczącymi w pracach doraźnego Zespołu problemowego dotyczącego warsztatów terapii zajęciowej⁵. Przedmiotem spotkania były m.in. propozycje zmian przewidziane w ww. projekcie ustawy. Kolejne spotkanie z przedstawicielami zespołu odbyło się 29 kwietnia br.

Projekt będzie szeroko konsultowany ze środowiskiem WTZ, przedstawicielami osób z niepełnosprawnościami oraz innymi interesariuszami również na kolejnych etapach procedowania. Umożliwi to wypracowanie rozwiązań, które z jednej strony będą wzmacniały jakość działań warsztatów, a z drugiej będą możliwe do wdrożenia w praktyce organizacyjnej i finansowej podmiotów prowadzących WTZ i samorządów odpowiedzialnych za współfinansowanie ich działalności.

Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym w dostępie do wsparcia osób z niepełnosprawnościami realizowane jest też poprzez system programów i instrumentów finansowanych m.in. ze środków PFRON i Funduszu Solidarnościowego. Przykładem takiego instrumentu jest „Program wyrównywania różnic między regionami III”, w ramach którego jednostki samorządu terytorialnego, w tym gminy i powiaty, mogą ubiegać się o wsparcie służące poprawie dostępności i organizacji pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. na działania dotyczące likwidacji barier, poprawy dostępności transportowej, wsparcia placówek działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i rozwijania usług kierowanych do tych osób.

Rozwijane są ponadto indywidualne i środowiskowe formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Należą do nich w szczególności: usługi asystencji osobistej, opieka wytchnieniowa, zatrudnienie wspomagane, programy wspierające niezależne życie, mieszkalnictwo treningowe i wspomagane, centra opiekuńczo-mieszkalne, środowiskowe domy samopomocy, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, a także instrumenty PFRON związane z: likwidacją barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, turnusami rehabilitacyjnymi oraz aktywizacją zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Tak rozumiane wsparcie ma charakter komplementarny wobec działalności warsztatów terapii zajęciowej. WTZ pozostają istotnym elementem systemu wsparcia, zwłaszcza dla

⁵ Zespół powołano uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z 10 lutego 2026 r.

osób wymagających długofalowych i wielowymiarowych działań rehabilitacyjnych. Jednocześnie rozwój usług indywidualnych i środowiskowych ma służyć temu, aby osoba z niepełnosprawnością oraz jej rodzina mogły korzystać z form pomocy dostosowanych do sytuacji życiowej, poziomu samodzielności, potrzeb społecznych i zawodowych oraz możliwości lokalnego środowiska.

Kierownictwo resortu będzie kontynuowało dialog ze środowiskiem warsztatów terapii zajęciowej i samorządami, tak aby przygotowywane rozwiązania wzmacniały system rehabilitacji społecznej i zawodowej, a nie prowadziły do pogłębiania różnic terytorialnych. Nowe regulacje wdrażane będą w sposób możliwie bezpieczny organizacyjnie, z uwzględnieniem sytuacji powiatów o ograniczonym potencjale gospodarczym i rynku pracy, a także z dbałością o zapewnienie stabilności działania istniejących placówek oraz z poszanowaniem prawa osób z niepełnosprawnościami do dostępnego, adekwatnego i ciągłego wsparcia.

Poniżej przedstawiam dane PFRON dotyczące warsztatów terapii zajęciowej we wskazanych w interpelacji powiatach województwa mazowieckiego.

Tabela. Dane dotyczące warsztatów terapii zajęciowej w wybranych powiatach woj. mazowieckiego według stanu na 31 grudnia 2025 r.

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba WTZ	Liczba uczestników WTZ	Kwota środków wydatkowana na działalność WTZ ogółem	w tym dofinansowanie ze środków PFRON
1	Powiat ciechanowski	1	30	1 173 200,00 zł	1 055 880,00 zł
2	Powiat gostyniński	1	45	1 759 800,00 zł	1 583 820,00 zł
3	Powiat mławski	0	0	0,00 zł	0,00 zł
4	Powiat płocki	7	300	11 595 397,07 zł	10 435 227,07 zł
5	Powiat płoński	1	25	977 727,00 zł	879 900,00 zł
6	Powiat przasnyski	1	20	781 644,07 zł	703 430,07 zł
7	Powiat sierpecki	1	35	1 368 733,34 zł	1 231 860,00 zł
8	Powiat sochaczewski	1	55	2 150 867,00 zł	1 935 780,00 zł
9	Powiat żuromiński	1	29	1 134 101,24 zł	1 020 684,00 zł
10	Powiat żyrardowski	1	40	1 564 267,00 zł	1 407 840,00 zł

Źródło: dane PFRON.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/